
Brunstproblem hos ston

Ny avhandling presenterad

Aggressiva, ovilliga att gå framåt och allmänt svårhanterliga. Så beskrivs ofta ston med brunststörningar av sina ägare. Att problemen handlar om just brunsten är dock svårt att fastställa. Veterinär Ylva Hedberg Alm vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, har ägnat fyra år åt att studera just brunstproblem och presenterade nyligen sin avhandling.

Hästarna som ingick i studien återfanns via annonsering och hade som ▶

"Brunstproblem verkar ofta vara ett hanterings- och miljöproblem" menar Ylva Hedberg Alm. FOTO: Lotta Isacson

Tema: Avel

I beteendestudien användes hjärtfrekvensmätare för att kunna studera stonas reaktioner. FOTO: SLU

- ▶ gemensam nämnare att de av sina ägare ansågs mycket besvärliga vid brunst. Bland de ston som valdes ut kontrollerades först så att inga sjukliga orsaker till ett stort beteende gick att finna. Bland annat undersöktes om stona hade någon livmoder- eller urinvägsinfektion, äggstockstumör, häлта eller ryggbesvär alternativt bett- eller tandproblem. Några av stona lånades in och ett par stycken köptes av SLU.

Lägre stresströskel?

Testerna gick bland annat ut på att undersöka teorin om att binjuren hos dessa ston producerar en ökad mängd könshormon. Hästarna behandlades bland annat med adrenokortikotropiskt hormon, ACTH, för att stimulera hormonproduktion hos just binjuren.

Vid en annan test opererades äggstockarna bort på fem ston och återigen behandlades stona med ACTH för att se vilken mängd hormon som kommer från äggstockar respektive binjurar.

Resultaten visade inte på några skillnader i könshormon mellan "problemston" och de kontrollston som ingick i studien. Däremot konstaterades att "problemston" hade ett lägre kortilsolsvar (kortisol = stresshormon) än kontrollstona.

– Det kan tyda på att de ston som upplevs ha beteendestörningar är mer stressade – kanske kroniskt stressade – men resultatet är svårt att tyda.

Vidare upptäcktes i studien att de ston som saknade äggstockar uppvisade brunst, om än med oregelbundna intervaller.

Beteendestudier ingick

Det utfördes även en beteendestudie med två delmoment. Dels ingick ett så kallat "novel object test" där stonas hjärtfrekvens och beteende studerades när en gul badboll släpptes från taket i en arena där de gick lösa. Stona testades såväl under brunst som i lutealfas. Målsättningen var att se om reproduktionsstadium, brunst eller lutealfas,

påverkade stonas reaktion.

I det andra momentet isolerades varje sto och reaktionen på det mättes via hjärtfrekvensen.

Även här testades stona såväl under som emellan brunst.

– Beteendestudierna visade inga skillnader mellan "problem-" och kontrollston. Inga skillnader förekom heller om stona var i brunst eller lutealfas. Dock fanns det en tendens till att ston i lutealfas var mer mottagliga för det främmande föremålet i novel object-testet.

Svårt att dra slutsatser

Efter fyra års doktorandstudier kan Ylva Hedberg Alm konstatera att brunstproblem hos ston är ett svårt forskningsområde.

– Det är mycket osannolikt att starka brunster beror på något sjukligt eller på onormala hormonnivåer. Detta är en mycket heterogen grupp av ston som är mycket svårt att dra tydliga slutsatser om.

Ston som anses ha brunstproblem undersöks vanligtvis inte av veterinär. En förklaring är sannolikt att beteendestörningar överlag inte ersätts av försäkringsbolag.

– Brunstbeteendestörningar verkar ofta vara ett hanterings- och miljöproblem. En lugn miljö tycks kunna hjälpa situationen medan en flytt, tävling och så vidare kan förvärra beteendet.

Ylva Hedberg Alm tror inte att forskarna vid SLU kommer att beröra brunstproblem inom den närmaste tiden, men för egen del skulle hon gärna fördjupa sig i frågeställningen kring varför ston utan äggstockar uppvisar brunst. 🐾

TEXT:

Lotta Isacsson

lotta@asvt.se

FOTNOT: Till och med år 1998 var det tillåtet att hormonbehandla tävlande travston tillstånd för att dämpa kraftiga humörsvängningar som ansågs kunna hänföras till brunst.